

Encyklopedia Solidarności

<https://encysol.pl/es/encyklopedia/hasla-rzeczowe/14524,Sprawa-uwolnienia-jedenastki.html>
19.05.2024, 17:21

Sprawa uwolnienia jedenastki

"Sprawa uwolnienia jedenastki". Wprowadzając stan wojenny, władze PRL wprowadziły abolicję na czyny sprzed 13 XII 1981, nie obejmowała ona jednak czynów podlegających art. 123 kk: „Kto, mając na celu pozbawienie niepodległości, oderwanie części terytorium, obalenie przemocą ustroju lub osłabienie mocy obronnej Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej podejmuje w porozumieniu z innymi osobami działalność zmierzającą do urzeczywistnienia tego celu, podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 5 albo karze śmierci”. We IX 1982 z tego art. postawiono zarzuty i zmieniono kwalifikację z internowania na aresztowanie działaczom KSS KOR: Jackowi Kuroniowi, Janowi Lityńskiemu, Adamowi Michnikowi, Zbigniewowi Romaszewskiemu, Henrykowi Wujcowi; w XII 1982 członkom KK „S”: Andrzejowi Gwieździe, Sewerynowi Jaworskiemu, Marianowi Jurczykowi, Karolowi Modzelewskiemu, Grzegorzowi Palce, Andrzejowi Rozpłochowskiemu, Janowi Rulewskiemu. Zarzuty postawiono także działaczom KSS KOR przebywającym za granicą: Janowi Józefowi Lipskiemu i Mirosławowi Chojeckiemu.

Początkowo krąg oskarżonych miał być szerszy, śledztwo ws. rzekomej działalności spiskowej niektórych członków KK „S” i KSS KOR prowadziła od 1 II 1982 Naczelna Prokuratura Wojskowa; powołano też specjalny zespół, składający się z przedstawicieli Wydz. Administracyjnego KC PZPR, Prokuratury Generalnej i Naczelnej Prokuratury Wojskowej; w połowie VIII 1982 przewidywano, że liczba oskarżonych przywódców „S” może wynieść 10-12 osób; sprawę odpowiedzialności karnej Lecha Wałęsy planowano rozstrzygnąć osobno. Przywódców Związku zamierzano sądzić w związku z jednym z zapisów uchwały KK z 12 XII 1981, wzywającym do strajku powszechnego w razie uchwalenia przez Sejm PRL Ustawy o nadzwyczajnych uprawnieniach dla rządu lub wprowadzenia represji

uniemożliwiających normalną działalność Związku. W VII 1983 na mocy amnestii zwolniono większość osób aresztowanych, z wyjątkiem 11 działaczy „S” i KSS KOR (J. Lityński w VI 1983 otrzymał przepustkę z więzienia, zaangażował się działalność konspiracyjną i ukrywał się do X 1986; J.J. Lipskiego aresztowano we IX 1982 po jego powrocie do kraju, ale zwolniono po 3 mies. ze względu na stan zdrowia).

Przetrzywanie w więzieniu znanych działaczy odbiło się szerokim echem w świecie, co stało się problemem dla władz PRL, „jedenastkę” próbowano zatem skłonić do emigracji; w VIII 1983 taką propozycję otrzymali A. Michnik i J. Kuroń, w X 1983 minister spraw wewnętrznych Czesław Kiszczak przedstawił abp. Bronisławowi Dąbrowskiemu propozycję wyjazdu z kraju całej „jedenastki” na 5 lat. Po odrzuceniu tej oferty przez uwięzionych działaczy prowadzono dalsze negocjacje. Prymas Józef Glemp proponował objęcie „jedenastki” amnestią z 1983 w zamian za ich zobowiązanie się do zaprzestania działalności publicznej do 1986. Taki kompromis zaakceptowały władze PRL, nieoficjalnie opowiedziała się za nim również TKK „S” (choć w oficjalnym komunikacie z V 1984 potwierdziła żądanie „bezwartkowego uwolnienia wszystkich więzionych za czyny popełnione z pobudek politycznych i niestawiania ich przed koniecznością podejmowania dwuznacznych moralnie decyzji”), jednak większość „jedenastki” odrzuciła tę propozycję.

Ostatecznie śledztwo w sprawie członków KK „S” umorzono 26 VII 1984 na mocy amnestii, przywódców KSS KOR postawiono (13 VII 1984) przed sądem, jednak na mocy amnestii proces przerwano, a podsądnych zwolniono.

Grzegorz Majchrzak

[Region Polska](#)

[Zgłoś błąd](#)